Bartha Waagmeester (1942)

“Aan de stem van een moeder kon ik horen of de bevalling snel zou beginnen”

TEKST Charlot Spoorenberg / BEELD Petra Schuster

Bartha Waagmeester (1942) hielp als verloskundige zo'n zesduizend baby's in Lisse en omgeving ter wereld. Niet zo vreemd dat zij bij veel gezichten in het dorp een bijzonder verhaal te vertellen heeft. Inmiddels geniet ze van haar welverdiende rust, maar ze kijkt nog altijd met veel plezier terug op al die duizenden prachtige geboortes.

"Als kind van een predikant leidde ik een zwerversbestaan, we verhuisden van plek naar plek. In Baarn woonden we om de hoek bij een verloskundige en dat vond ik machtig interessant. Toch koos ik er als twintiger voor om Verpleegkunde te gaan studeren. Ik kwam er al snel achter dat ik dit niet lang wilde doen en ik ging alsnog naar de Vroedvrouwenschool. Een keuze waar ik geen seconde spijt van heb gehad."

AFRIKA

"Na mijn afstuderen was ik er nog niet aan toe om direct een praktijk te beginnen. Ik besloot het avontuur op te zoeken en vertrok voor twee jaar naar Kenia, Afrika. Daar werkte ik mee aan het Family Planning Program, waarbij we vooral vrouwen voorlichting gaven op het gebied van gezinsplanning. We hadden een auto vol pillen, spiraaltjes en condooms en zo reden we van kliniek naar kliniek. Een bijzondere tijd in een bijzonder land. Op een avond werd er aan mijn deur geklopt. Het was de tuinman die hulp nodig had voor zijn vrouw. Ik kende maar een paar woordjes Swahili en het was niet helemaal duidelijk of zijn vrouw nou was bevallen of een miskraam had gehad. Ik ging snel met hem mee en na een tocht in de auto kwamen we bij zijn hutje aan. Nadat mijn ogen eenmaal aan het donker gewend waren, zag ik haar liggen met een paar vrouwen om zich heen. Er was inderdaad een baby geboren. Ik heb de baby snel verzorgd en kwam erachter dat de placenta muurvast zat. We moesten met de vrouw en de baby langs een bergpaadje omhoog klauteren om weer bij de auto te komen. Uiteindelijk is ze veilig bij het ziekenhuis terechtgekomen en maakten moeder en kind het goed. Ik heb veel geleerd in Afrika. Vooral doordat mensen daar dichter bij de natuur staan dan wij."

"Ik besloot het avontuur op te zoeken en vertrok voor twee jaar naar Kenia"

LISSE

"Na terugkomst heb ik wat oude bekenden gebeld en een gynaecoloog gaf me de gouden tip om in Lisse te beginnen. Er was hier grote behoefte aan een verloskundige. Voordat ik naar Afrika ging, hield ik met deze gynaecoloog spreekuur in Lisse, dus ik kende het al. Het ging allemaal snel; in een mum van tijd had ik een goedlopende praktijk. Ik begeleidde vrouwen in Lisse, Hillegom en De Zilk. Dat werd al snel te veel en uiteindelijk werkte ik alleen in Lisse. Ik kocht een huis in het dorp en hield daar praktijk. Het was een hele andere tijd. Veel mensen hadden nog niet eens telefoon. Dan rende de vader naar een buurvrouw om mij te bellen als de weeën waren begonnen. Die buurvrouw moest dan natuurlijk wel thuis zijn. We kunnen het ons nu misschien niet meer voorstellen, maar er is hierdoor nooit iets misgegaan. Om het hartje van de baby te horen, zette ik een toeter op de buik van de moeder. Later gebeurde dit met een doppler. Toch was die toeter een fijn instrument, omdat ik het zelf het beste kon horen. Ik heb altijd mijn eigen routine gehad in het werk. Soms ben ik best wat chaotisch, maar mijn verlostas was altijd geordend en exact hetzelfde ingepakt. Die tas had ik nog in Afrika laten maken, heel handig, met allemaal vakjes en zakjes. Ik heb hem nog steeds. Bij een thuisgeboorte vroeg ik direct om de strijkplank. Dan werd er soms vreemd gekeken, maar dat was voor mij een geweldig handige plek om mijn spullen op uit te stallen."

"Soms ben ik best wat chaotisch"

NATUUR

"Ik heb altijd veel respect gehad voor moeder en kind. Een kindje is geen pop of een ding, het is een méns. Ik vind

"We hadden een auto vol pillen, spiraaltjes en condooms en zo reden we van kliniek naar kliniek"

het belangrijk dat een kindje direct bij de moeder gelegd wordt, dat er contact is. In een ziekenhuis waar ik werkte maakte ik een bevalling mee waar het kind meteen werd weggedragen. Stomverbaasd heb ik staan kijken en ik heb gezegd dat het zo nooit meer zou gebeuren. Dat gaf wrijving, maar ik heb volgehouden. In mijn carrière vond ik de thuisbevallingen het mooist. Uiteindelijk is bevallen een natuurlijk proces. Zo kon ik aan de stem van de moeder precies horen of het lang zou gaan duren of niet. Ik ben een voorstander van thuisbevallingen. Als het kan, is thuis bevallen goed voor het kind, de moeder, de vader en het hele gezin. In de eigen, vertrouwde omgeving is iedereen meer ontspannen. Het is ook hygiënischer, omdat je alleen omringd bent door 'eigen' bacteriën. Jammer dat mensen dat tegenwoordig weleens vergeten. Door internet is een hoop onbevangenheid, zorgeloosheid verdwenen bij vrouwen. Iedereen leest over alles wat er - misschien - mis kan gaan. Daar word je bang van, terwijl dat uitzonderingen zijn. Wij vrouwen kunnen zoveel aan en we zijn geschapen om te bevallen. Helaas zijn we het vertrouwen in ons lichaam en de natuur aan het verliezen."

EMOTIES

"Als je dit werk zo lang doet als ik, maak je alles wel een keer mee. Ook verdrietige dingen, zoals dat kindje dat in moeders buik overleden was en dat ik toch thuis ter wereld hielp brengen. Dat voelde zo tegennatuurlijk. Eigenlijk moest dit in het ziekenhuis gebeuren, maar de ouders kozen ervoor om het thuis plaats te laten vinden. Het was alsof God ons bijstond; het kindje gleed er heel gemakkelijk uit. Het was zo stil, zo intens verdrietig. Je doet als mens je best, maar je hebt helaas niet alles in de hand. Nare dingen blijven je altijd bij, maar daartegenover staan die duizenden keren dat wél alles goed ging. Er waren ook gekke bevallingen. Kinderen die geboren werden terwijl ik net binnen was en mijn jas nog aan had. Of die moeder die tegen het bed geleund stond om een wee op te vangen en plotseling beviel. Iedereen perplex, maar gelukkig niets aan de hand met de baby. Er was ook een bevalling waarbij ik dacht dat het een heel groot kind was. Toen het kwam was het maar vier pond en bleek er nóg een aan te komen. Was het een tweeling! Die dingen vergeet ik nooit meer."

> **"Je doet als mens je best, maar je hebt helaas niet alles in de hand"**

ROEPING

"Ik heb in mijn tijd als verloskundige heel wat wondertjes meegemaakt hier in Lisse. Ik ben daarbij vaak bijgestaan door de engelen. Soms reed ik naar een bevalling en dan gingen alle stoplichten achter elkaar op groen. Bij het huis aangekomen bleek dat het echt nodig was dat ik er zo snel was. Dat kan geen toeval geweest zijn. Ik geloof dat God ons leven regeert, dat Hij ons verzorgt. Je moet als mens goed je best doen en je 100% inzetten; het leven wordt niet voor ons geleefd. Maar ik geloof wel dat we geholpen worden en dat we daarop mogen vertrouwen. Ik was er nooit mee bezig of dit werk mijn 'bestemming' was. Mijn man noemde het wel altijd mijn 'roeping' en eigenlijk voelt het ook wel zo. Ik heb in al die jaren geen dag met tegenzin gewerkt. Al kwam ik midden in de nacht doodmoe thuis en werd ik meteen weer opgeroepen, ik ging zonder morren. Het was mijn werk en ik had niets anders willen doen."

> **"Ik geloof dat God ons leven regeert, dat Hij ons verzorgt"**

CADEAU

"In het dorp kom ik regelmatig vrouwen tegen van wie ik kinderen heb 'gehaald'. Soms spreken ze me aan en dan vertellen ze me dat ze oma worden. Ik herinner me heel veel vrouwen en bevallingen. Het is ook niet niets wat je samen meemaakt. Eerst komen ze tien tot twaalf keer bij je in de praktijk en daarna beleef je samen de bevalling. Dat duurt een paar uur of soms een paar dagen. Daarna kom je nog meerdere keren aan het kraambed. Het contact is dus heel intens. In mijn eigen familie heb ik één zusje bijgestaan als kraamhulp en een ander zusje heb ik helpen bevallen. Haar dochter is inmiddels negenendertig en van de week sprong ze nog bij me op schoot om herinneringen op te halen. Prachtig vind ik dat. Zelf heb ik geen kinderen gebaard, maar ik heb ze wel gekregen. Ik leerde mijn man op mijn veertigste kennen toen hij al vier kinderen had. Ik heb een paar van onze kleinkinderen gehaald. Zijn dochter heeft hier in huis gewoond en het is me dierbaar dat ik haar heb kunnen helpen bij de bevalling van haar eerste kind, ons kleinkind. Mijn man was hierboven en heeft het eerste huiltje gehoord. Dat eerste huiltje is het mooiste geluid ter wereld." ●